

Бойківська Г. М., Буга Н. Ю., Варченко О. М., Варченко О. О.,
Гладкий О. В., Глушко Д. М., Головка Л. В., Долга Г. В., Дончак Л. Г.,
Заяць Т. А., Калініченко О. В., Килівник В. С., Кобець С. П., Корсун І. М.,
Костогриз В. Г., Краєвська Г. О., Крисанов Д. Ф., Легошина О. Л.,
Лесюк В. С., Мазурчук О. В., Мартусенко І. В., Марчук О. В.,
Мезіна Л. В., Мустаца І. В., Пенюк В. О., Попова О. В., Радіонова Н. Й.,
Сова О. Ю., Червак-Смерічко О. Ю., Чкан І. О., Шкварук Д. Г.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Колективна монографія

**Полтава
2023**

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Колективна монографія

**Полтава
2023**

УДК 336:336:77

Рекомендовано до друку вченою радою
Центру фінансово-економічних наукових досліджень
(Протокол № 99-1 від 20.05.2023 р.)

Рецензенти:

Т. В. Устік – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу та логістики Сумського національного аграрного університету.

М. О. Багорка – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Перспективи розвитку національної економіки України: теоретичні та практичні аспекти : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП “Астрая”, 2023. 130 с.

У колективній монографії представлено дослідження економічного розвитку промислових підприємств аграрних територіально-виробничих систем України. Здійснено оцінку потенціалу територіальних громад у сфері соціальних зобов'язань. Досліджено вплив розвитку цифрової економіки на людський капітал в сучасних умовах. Висвітлені особливості формування маркетингових стратегій аграрних підприємств. Викладено теоретичні основи системи управління персоналом підприємства. Досліджено європейський досвід застосування фінансових інструментів щодо заощаджень домогосподарств. Досліджено інформаційні технології в аудиті з метою економічної безпеки підприємств.

Jel A31, B41, L10, L16, L19, L23, M11, M20, M31, M41, M42, O13, Q13

Prospects for the development of the national economy of Ukraine: theoretical and practical aspects : a collective monograph / Collective of authors. Poltava: PC “Astraya”, 2023. 130 p.

The collective monograph presents a study of the economic development of industrial enterprises agricultural territorial production systems of Ukraine. Assessment of the potential of territorial communities in the field of social obligations. The influence of the development of the digital economy on human capital in modern conditions is investigated. The peculiarities of formation of marketing strategies of agricultural enterprises are highlighted. The theoretical foundations of the enterprise personnel management system are outlined. The European experience of using financial instruments for household savings is studied. The information technologies in the audit for the purpose of economic security of enterprises are investigated.

ISBN 978-617-8231-08-8

© Колектив авторів, 2023

© Центр фінансово-економічних наукових досліджень, 2023

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
------------------------	---

РОЗДІЛ 1. УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Особливості економічного розвитку промислових підприємств аграрних територіально-виробничих систем України (Гладкий О. В., Килівник В. С., Марчук О. В.)	6
1.2. Перспективи та правові аспекти діяльності бізнесу як вектора розвитку економіки (Попова О. В.).....	10
1.3. Сучасний стан регулювання процесу використання земельного потенціалу в контексті розвитку ринкових відносин (Легошина О. Л.).....	14

РОЗДІЛ 2. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ПОЛІТИКА

2.1. Інформаційне забезпечення оцінки потенціалу територіальних громад у сфері соціальних зобов'язань (Заяць Т. А., Краєвська Г. О., Сова О. Ю., Головка Л. В.)	19
2.2. Підвищення туристичної привабливості регіону на прикладі Вінницької області (Буга Н. Ю., Глушко Д. М.)	24
2.3. Вплив розвитку цифрової економіки на людський капітал (Бойківська Г. М., Мазурчук О. В.).....	29

РОЗДІЛ 3. МАРКЕТИНГ, ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

3.1. Сутність та особливості формування маркетингових стратегій аграрних підприємств (Калініченко О. В., Лесюк В. С.)	36
3.2. Структурно-динамічні тенденції розвитку малих підприємств первинного виробництва України в довоєнний період (Варченко О. М., Крисанов Д. Ф., Варченко О. О.).....	48
3.3. Кластерний аналіз сільськогосподарських підприємств регіону на основі показників урожайності та витрат на вирощування озимої пшениці (Кобець С. П.).....	63
3.4. Теоретичні основи системи управління персоналом підприємства (Дончак Л. Г., Мартусенко І. В., Шкварук Д. Г.).....	69
3.5. Адаптація підприємств морської галузі до нових умов функціонування (Мезіна Л. В.)	75
3.6. Мережевий підхід в контексті вартісно-орієнтованого управління фінансами швейних підприємств (Радіонова Н. Й.).....	84
3.7. Один із способів формулювання парето-лексикографічних задач оптимізації (Червак-Смерічко О. Ю.)	88
3.8. Антикризове управління підприємствами торгівлі на основі інновацій (Долга Г. В., Пенюк В. О.)	93

РОЗДІЛ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА АУДИТ

4.1. Європейський досвід застосування фінансових інструментів щодо заощаджень домогосподарств (Корсун І. М., Костогриз В. Г.)	105
4.2. Діяльність ключових інституцій фінансового сектору України в умовах воєнного часу (Чкан І. О.).....	112
4.3. Оцінка інформаційних технологій в аудиті з метою економічної безпеки підприємств (Мустеца І. В.)	119

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	123
---	-----

Що стосується морської та річкової галузі в Україні, в останні роки завдяки впровадженню нових технологій при наданні адміністративних процедур підвищилася ефективність логістичних ланцюжків поставок.

Основними економічними вимогами адаптації стивідорних підприємств в структурі ринка морської торгівлі є: підвищення якості обробки вантажних потоків до регіональних параметрів конкурентоспроможності; розвиток виробничої інфраструктури, яка забезпечує функціонування підприємств морської галузі; розв'язання соціально-економічних та екологічних завдань функціонування на основі створення робочих місць; розширення експорту транспортних послуг за рахунок розвитку логістичної системи.

Постійна потреба у вдосконаленні транспортного обслуговування світових господарських зв'язків з урахуванням темпів наростання вантажообігу одна із основних чинників розвитку підприємств морської галузі. Важливим напрямом такого вдосконалення є розвиток логістичних ланцюжків доставки товару. До основних принципів побудови таких систем належать:

– територіальна оптимальність транспортних маршрутів за критеріями мінімізації енергоємності та екологічна безпека;

– абсолютна відповідність техніко-економічного рівня та економіко-правового статусу національних зон міжнародним транспортним коридорам.

В морській глобальній індустрії з урахуванням посилення факторів невизначеності для забезпечення конкурентного позиціонування підприємств морського транспорту необхідно враховувати аспекти: механізм швидкої доставки товарів, ефективність, оптимізація, надійність, здатність протидіяти негативному впливу зовнішнього середовища та стійкість. Для цього необхідно використовувати інноваційні бізнес-моделі розвитку підприємств морської галузі та використовувати сучасні цифрові технології.

3.6. Мережевий підхід в контексті вартісно-орієнтованого управління фінансами швейних підприємств

© Радіонова Н. Й.

д-р. екон. наук, доц.,

професор кафедри обліку і аудиту,

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

Ринкова економіка визначає жорсткі вимоги до системи управління підприємством, оскільки в умовах динамізму зовнішнього середовища, зростання конкуренції, відключення світла та інших негативних чинників військового стану, вітчизняним швейним підприємствам все складніше ефективно організувати свою діяльність. Важливо мати систему управління, яка буде здатною організувати досягнення підприємством тактичних цілей та стратегічної мети. Якщо в якості основних тактичних цілей підприємства обирають зростання прибутковості, то мірою результативності діяльності швейних підприємств щодо реалізації стратегічної мети є показник зростання їх ринкової вартості, який відображає інтегральний ефект ретроспективних, теперішніх і майбутніх досягнень підприємства [8, с. 185].

Приріст вартості підприємства уособлює загальний ефект його економічної, фінансової, інвестиційної й іншої діяльності; виступає загальним критерієм, в якому враховуються інтереси різних економічних суб'єктів.

У зв'язку з цим Л. А. Костирко, О. О. Терещенко, Р. О. Костирко, О. О. Серета підкреслюють, що підприємства, які використовують в управлінні принципи вартісно-орієнтованого підходу мають перевагу над аналогічними підприємствами даного виду економічної діяльності [1, с. 12].

Вартісний показник, як вважає О. І. Давидов, є сукупним вимірником не тільки результатів минулої та теперішньої діяльності підприємства, а і його фінансово-економічного потенціалу на майбутнє [2, с. 191].

За справедливим твердженням Н. А. Мамонтової, “компанія має цінність як єдине ціле” [4, с. 276]. Цільовий критерій – зростання вартості в узагальненому вигляді характеризує результат діяльності підприємства в цілому, тобто вже містить у собі системний ефект від функціонування підприємства як структурно-організованої цілісної сукупності його підсистем (елементів).

О. В. Стацук зазначає, що “загалом сутність концепцій вартісно-орієнтованого управління передбачає орієнтацію на кілька основних сфер діяльності підприємства – взаємодію з

акціонерами, стейкхолдерами, а також – на досягнення стратегічних цілей суб'єкта господарювання [7]. Крім того, авторка стверджує, що саме поділ вартісно-орієнтованого підходу управління підприємством дозволяє виділити його фінансову складову, на основі якої і стає можливою трансформація цього підходу з суто управлінської категорії в елемент фінансового менеджменту суб'єкта господарювання.

У межах вартісноорієнтованого підходу управління зусилля менеджменту спрямовано не тільки на отримання поточних результатів, а й на формування базису для забезпечення істотно більших, позитивних результатів функціонування підприємства в довгостроковій перспективі, які в сукупності уособлюються у зростанні його ринкової вартості.

Максимізація прибутку, зростання масштабів виробництва, збільшення обсягів реалізації продукції, зростання величини активів та інші, відмінні від вартісного критерію, є проміжними орієнтирами, що характеризують окремі фінансово-економічні аспекти функціонування швейного підприємства. Тільки в прирості вартості підприємства в узагальненому вигляді втілюється кінцева мета його розвитку, досягнення якої пов'язане із заключним етапом формування сукупного результату функціонування суб'єкта господарювання.

Тому за критерій результативності позиції швейного підприємства в ринкових умовах, з позиції стратегічної мети, ми пропонуємо використовувати ринкову вартість підприємства. Вважаємо, що такий підхід відповідає сучасним реаліям функціонування вітчизняних швейних підприємств, які в умовах ринку є не тільки суб'єктами господарювання, а й об'єктами продажу. У фінансово-економічному словнику зазначається, що: “Оцінка ефективності стратегії підприємства (фірми, компанії) – метод (процедура, сукупність способів) визначення результативності дій підприємства за умов реалізації ним довготермінової програми підвищення стійкої конкурентоспроможності. Узагальненим критерієм оцінки ефективності стратегії підприємства (фірми, компанії) є запланований приріст їх ринкової вартості” [3].

Як об'єкт оцінювання, підприємство має дефініцію: цілісний майновий комплекс. Національний стандарт № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав” дає таке визначення: “Цілісними майновими комплексами є підприємства, а також їх структурні підрозділи (цехи, виробництва, дільниці тощо), які можуть бути виділені в установленому порядку в самостійні об'єкти з подальшим складанням відповідного балансу і можуть бути зареєстровані як самостійні суб'єкти господарської діяльності” [5].

Методичні принципи та порядок здійснення оцінки вартості цілісного майнового комплексу регламентує Національний стандарт № 3 “Оцінка цілісних майнових комплексів” [6]. Для оцінки вартості цілісного майнового комплексу Національним стандартом № 3 пропонуються такі основні методичні підходи до оцінки бізнесу за використаними початковими даними:

- майновий підхід (заснований безпосередньо на обчисленні вартості активів підприємства за вирахуванням зобов'язань);
- доходний підхід (заснований на перерахунку очікуваних доходів);
- ринковий підхід (порівняння даного підприємства з аналогічними підприємствами).

Вибір конкретного методу залежить від обсягу наявної ринкової інформації щодо очікуваних доходів від володіння (користування) майном, стабільності їх одержання, мети оцінки тощо. Кожен методичний підхід має свої переваги та недоліки, які узагальнено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика методичних підходів до оцінки майна

Методичний підхід	Переваги підходу	Недоліки підходу
Майновий	Враховує ринкову вартість реальних активів підприємства	Оцінка, що отримана за допомогою такого методу, не враховує майбутні доходи, потенціал підприємства, ситуацію на ринку, частіше застосовується для збиткових підприємств
Доходний (прибутковий)	Універсальність, враховує ринковий аспект (через норму дисконту)	Певний суб'єктивізм, який зумовлюється ймовірнісною природою прогнозованих показників, висока трудоемність
Порівняльний (ринковий)	Дозволяє врахувати при оцінці унікальність кожного об'єкта, орієнтація на фактичні ціни купівлі-продажу схожих підприємств	Складність отримання інформації для проведення розрахунків, складність розрахунку, що може вплинути на достовірність отриманого результату, оскільки абсолютно ідентичних підприємств не існує

Джерело: складено автором за даними [5; 6; 7]

Для оцінки вартості майнового комплексу в дослідженні застосовувався дохідний підхід як найбільш універсальний. Майновий метод не враховує ринкові чинники (інфляцію, ситуацію на ринку, потенціал підприємства тощо), тому його не варто застосовувати для прогнозних показників в умовах нестабільної економічної ситуації. Застосування порівняльного методу в вітчизняній практиці обмежено доступом до інформації про ринок цілісних майнових комплексів тільки для осіб, які проводять професійну оціночну діяльність.

Для проведення оцінки цілісного майнового комплексу швейних підприємств доцільно застосувати дохідний підхід, що здійснюється за методом дисконтування грошового потоку. Під грошовим потоком, згідно з Національним стандартом, розуміється сума прогнозованих або фактичних надходжень від діяльності (використання) об'єкта оцінки [5, с. 5]. Дисконтування – визначення поточної вартості грошового потоку з урахуванням його вартості, яка прогнозується на майбутнє [5, с. 4].

Розрахунок грошового потоку ґрунтується на результатах аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства, цілісний майновий комплекс якого оцінюється за період, що передує даті оцінки, та за прогнозний період.

Для застосування методу дисконтування грошового потоку потрібно здійснити такі оціночні процедури [6, с. 5]:

- 1) вибір відповідної моделі грошового потоку;
- 2) визначення прогнозного періоду надходжень грошового потоку;
- 3) проведення прогнозування складових чистого грошового потоку та його розрахунку на кожен рік (квартал, місяць) прогнозного періоду;
- 4) обґрунтування складових ставки дисконту й її визначення;
- 5) проведення розрахунку вартості реверсії та його обґрунтування;
- 6) визначення поточної вартості чистих грошових потоків, реверсії та надлишкового майна у разі його наявності в цілісному майновому комплексі;
- 7) визначення вартості цілісного майнового комплексу як суми поточної вартості чистих грошових потоків, реверсії та поточної вартості надлишкового майна.

Слід зазначити, що оцінювання цілісного майнового комплексу швейних підприємств на основі дохідного підходу адаптовано до предметної області дослідження, що пов'язано з запровадженням мережевого підходу, який базується на системі оптимізації витрат і на цій основі збільшенням чистого прибутку, що супроводжуватиметься зростанням вартості підприємства.

Виходячи з завдань оцінки, застосуємо модель чистого грошового потоку для власного капіталу. Тривалість прогнозного періоду вважається достатньою, якщо обраний спосіб визначення реверсії дає змогу врахувати всі відомі на дату оцінки факти та припущення щодо результатів провадження діяльності підприємства, цілісний майновий комплекс якого оцінюється, в період, що настає за прогнозним. Вартість реверсії – вартість об'єкта оцінки, яка прогнозується на період, що настає за прогнозним [5, с. 5].

Розрахунок грошового потоку ґрунтувався на результатах аналізу показників фінансово-господарської діяльності досліджуваних підприємств із періодом в 5 років. Розрахунок ставки дисконту наведено в табл. 2. Його зроблено з урахуванням інфляції на рівні облікової ставки Національного банку України.

Таблиця 2

Розрахунок ставки дисконту

Складові ставки дисконту	Значення
Безпечна (безризикова) процентна ставка (прийнята на рівні облікової ставки Національного банку України)	0,25*
Компенсація за ризик ліквідності	0,03
Компенсація за інвестиційний менеджмент	0,02
Компенсація за ризик інфляційних очікувань	0,03
Компенсація за ймовірність прогнозування грошових потоків (за рахунок не визначення прогнозних планів підприємства та не передбачення деяких статей витрат)	0,03
Ставка дисконтування	0,36

Джерело: складено автором

* значення облікової ставки Національного банку України станом на дату проведення розрахунків 24.04.23 р. Тенденції до зниження облікової ставки НБУ сприятимуть збільшенню грошових потоків підприємства та ще більшому зростанню ринкової вартості підприємства

Для визначення поточної ринкової вартості підприємства запропоновано формулу:

$$V_{п} = \sum_{i=1}^T (\text{ЧП}_t + A_t \pm \text{РК}_t) \times a_t + P, \quad (1)$$

де $V_{п}$ – поточна вартість підприємства;

ЧП_t – прибуток підприємства у t -му році до сплати відсотків за довгостроковим боргом;

A – амортизаційні відрахування t -му році;

$(\text{ЧП}_t + A_t \pm \text{РК}_t)$ – грошовий потік у t -му році;

РК_t – збільшення на величину зменшення робочого капіталу або зменшення на величину приросту робочого капіталу;

t – порядковий номер року, грошовий потік якого приводиться до дати оцінки;

a_t – коефіцієнт приведення різнотермінових витрат і надходжень t -го року до дати оцінки майна, розраховується за формулою:

$$a_t = \frac{1}{(1 + E_{nt})^t}, \quad (2)$$

де E_{nt} – норматив приведення витрат (норма дисконту) для t -го року розрахункового періоду.

Вартість реверсії розраховується шляхом капіталізації дисконтованого грошового потоку останнього року прогнозного періоду за формулою:

$$P = (\text{ЧП}_T + A_T) \times a / C, \quad (3)$$

де P – вартість реверсії;

$(\text{ЧП}_T + A_T) \cdot a$ – дисконтований грошовий потік останнього року прогнозного періоду;

C – ставка капіталізації, яка приймається на рівні ставки дисконтування – 0,28, оскільки дохід від експлуатації даного об'єкта не обмежений у часі.

Для апробації методичного підходу щодо вибору базової конкурентної стратегії було обрано 5 українських підприємств з досвідом роботи у швейній промисловості понад 10 років, що протягом досліджуваного періоду мали доходи від 20 до 60 млн. грн. та випускали якісну продукцію в середньому ціновому сегменті: ПрАТ “Хмельницька швейна фабрика “Лілея”, ПрАТ “Швейна фабрика “Зорянка”, ПрАТ “Санта Україна”, ПАТ КВТФ “Кремтекс”, ПрАТ “Ужгородська швейна фабрика”.

Розраховано прогноз вартості цілісного майнового комплексу для швейних підприємств для двох варіантів розвитку подій:

– якщо система управління витратами підприємства не зазнає суттєвих змін;

– при зміні організаційної структури системи управління витратами та впровадженні комплексу заходів (як внутрішніх, так і зовнішніх) щодо оптимізації витрат із застосуванням мережевого підходу.

Мережевий підхід порушує традиційні чіткі межі між внутрішнім і зовнішнім середовищами швейного підприємства. Учасники мережі залишаються незалежними юридичними особами, які взаємодіють на договірних, а не адміністративних засадах. Співробітництво підприємств, які є членами мережі, як особливий спосіб організації бізнесу характеризується взаємною їх залежністю за намірами, інтересами та виконанням функцій, пов'язаних з реалізацією спільної мети.

Базисом для побудови мережі є партнерство, що полягає у застосуванні таких можливих стратегій, як компромісне співробітництво та кооперативна солідарність. Іншими словами, мережевий підхід надає підприємствам, що об'єдналися у мережу такі переваги:

– можливість суттєвого зниження цін на продукцію через зменшення вартості ресурсів;

– отримання ефекту масштабу;

– довготривалість партнерських відносин, що сприятиме реалізації тактичних і стратегічних цілей;

– інформаційна підтримка підприємств, які є членами мережі;

– взаємозв'язок між контрагентами та зацікавленість у розвитку кожного підприємства в мережі;

– партнерство з дистриб'юторами, дилерами та роздрібними продавцями надає можливість отримувати інформацію від покупців для створення конкурентоспроможної продукції.

Разом із тим, для досягнення результативності мережа повинна мати у своїй структурі підприємство-лідера мережі, що буде здійснювати загальну координацію учасників.

Мережевий підхід створює умови для того, щоб швейні підприємства успішно конкурували з іншими учасниками ринку, надає можливість розвивати та контролювати підприємницькі взаємовідносини з покупцями, постачальниками, конкурентами тощо.

Результати проведених розрахунків впливу застосування мережевого підходу на ринкову вартість досліджуваних швейних підприємств підтвердили його ефективність. Зведену інформацію щодо зміни ринкової вартості досліджуваних підприємств наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**Прогнозні показники зміни ринкової вартості швейних підприємств за двома
варіантами розвитку подій – у випадку відмови чи реалізації домінант мережевого підходу**

Підприємство	Ринкова вартість підприємства без впровадження заходів, тис. грн	Ринкова вартість підприємства після впровадження заходів, тис. грн	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн	відносне, %
Швейне підприємство 1	14112,27	25582,4	11470,13	81,3
Швейне підприємство 2	15992,62	19728,5	3735,88	23,4
Швейне підприємство 3	50692,87	87581,1	36888,23	72,8
Швейне підприємство 4	24670,2	38968,5	14298,3	58,0
Швейне підприємство 5	9466,55	13442,3	3975,75	42,0

Джерело: складено та розраховано автором

Дані табл. 3 свідчать про збільшення ринкової вартості кожного досліджуваного підприємства від 23 % до 81 %. Різні значення збільшення ринкової вартості підприємств пояснюється різним рівнем їх прибутковості, вартості оборотних і необоротних активів, суми поточних зобов'язань.

Таким чином, проведене дослідження прогнозу ринкової вартості швейних підприємств дало можливість зробити висновки щодо ефективності застосування мережевого підходу, який не тільки сприяє збільшенню прибутковості швейних підприємств як тактичної мети, а й забезпечує збільшення їх ринкової вартості як стратегічної цілі підприємства.

Отже, застосування мережевого підходу надало можливість збільшити рівень доходів (за рахунок принципу клієнтоцентризму) всіх досліджуваних підприємств і суттєво знизити витрати за рахунок внутрішніх чинників (застосування СВМ-методу) та зовнішніх чинників (вертикальна й горизонтальна інтеграція, аутсорсинг), що сприяло збільшенню прибутку підприємств, який є основною складовою грошового потоку при визначенні ринкової вартості підприємства на основі дохідного підходу.

Таким чином, автором обґрунтовано не тільки важливість збільшення ринкової вартості підприємства як результуючого критерію, який відображає сукупну характеристику фінансових показників діяльності підприємства та має бути тригером стратегічної мети кожного підприємства, а й позитивний вплив мережевого підходу на вартісно-орієнтоване управління фінансами швейних підприємств.

3.7. Один із способів формулювання парето-лексикографічних задач оптимізації

© Червак-Смерічко О. Ю.

канд. фіз.-мат. наук, доц.

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”, м. Ужгород, Україна

Розв'язання сучасних проблем в економіці неможливе без застосування моделей, які описують суб'єктивне сприйняття людиною навколишньої дійсності. До таких моделей відносяться багатокритеріальні моделі, структура яких визначається як набір найбільш суттєвих властивостей (критеріїв) та зв'язків між ними. Клас проблем, який описується такими моделями, є найбільш поширеним на практиці, а їх вирішення найбільш складними у житті людей. Характерною особливістю багатьох практичних задач дослідження соціо-економічних систем є багатокритеріальність, що веде за собою складність обробки інформації при знаходженні розв'язку.

Важливе місце серед багатокритеріальних моделей займають багатокритеріальні задачі паретівської оптимізації. Оптимум за Парето є одним з центральних понять для сучасної економічної науки. На основі цього поняття будуються фундаментальні теореми добробуту, здійснюється так званий парето-розподіл ресурсів (трудових ресурсів і капіталу) при міжнародній економічній інтеграції, оптимізація розподілу ресурсів в умовах кризи, оптимізація стану ринку тощо.

University/links/564edffd08ae1ef9296cd93d/Applicability-of-Existing-HRM-Models-in-Order-to-Develop-HRIS-Model-for-University.pdf (дата звернення: 07.04.2023 р.).

13. Gratton, L., Hailey, V. H., Stiles, P. & Truss C. Strategic human resource management. Oxford University Press. 2003.

14. Leonard, K. 'Personnel vs. human resources' URL: <https://smallbusiness.chron.com/personnel-vs-human-resources-60484.html> (дата звернення: 24.04.2023 р.).

15. Losey, M. R. Mastering the Competencies of HRManagement. *Human Resources Management*. 1999. № 38 (2). pp. 99 – 102.

16. Pawan S. Budhwar. HRM in Context. Aplicability of HRM Models in India. *International Journal of Cross Cultural Management*. 2001. Vol. 1. pp. 333 – 356. URL: <https://booksc.org/ireader/41183694> (дата звернення: 25.04.2023 р.).

17. Nyambegera S. Human Resources Management: A Biblical Perspective. Uzima Publishing House. 2005.

18. Randall S. Schuler. Strategic Human Resources Management: Linking the People with the Strategic Needs of the Business URL: <https://www.researchgate.net/profile/Taraneh-Javid/post/How-can-I-understand-the-content-of-5-P-model-of-HRM-Schuler-1992/attachment/59d62c83c49f478072e9e099/AS%3A273547107209217%401442230120515/download/Linking+the%2C+People+with+the+Strategic+Needs+of+the+Business.pdf> (дата звернення: 26.04.2023 р.).

19. Storey J., Ulrich D, Wright P. Strategic Human Resources Management: A Research Overview. New York, Routledge. 2019. 112 P.

20. Taslim Ahammad. Personnel Management to Human Resource Management (HRM): How HRM Functions? *Journal of Modern Accounting and Auditing*, September 2017. Vol. 13. №. 9. 412 – 420.

URL: https://www.researchgate.net/profile/Taslim-Ahammad/publication/321651611_Personnel_Management_to_Human_Resource_Management_HRM_How_HRM_Functions/links/5a742fcc0f7e9b20d490a8c5/Personnel-Management-to-Human-Resource-Management-HRM-How-HRM-Functions.pdf (дата звернення: 27.04.2023 р.).

21. Urinov B. Review of the trends of management: corporate culture or organizational behavior. *Архів наукових досліджень*. 2020. Т. 33. №. 1.

Підрозділ 3.5.

1. Review of Maritime Transport 2022 / Report by the UNCTAD secretariat. New York, Geneve: UNCTAD, 2022. P. 194. *Офіційний сайт*. URL: <http://unctad.org/tnc>.

2. 10 провідних економік: світова торгівля відновлюється. *Порти України*. 2022. № 1. С. 32 – 33.

3. World investment report. *Report by the UNCTAD secretariat*. New York, Geneve: UNCTAD, 2022. P. 247. *Офіційний сайт*. URL: <http://unctad.org/tnc>.

4. “Зернова ініціатива”: відправлено ще 140 тис. тонн агропродукції для країн Африки, Азії та Європи. *Міністерство інфраструктури України. Офіційний сайт*. URL: <https://mtu.gov.ua>.

5. Підсумки роботи морських портів України за січень – грудень 2021 року. *Порти України*. 2022. № 1. С. 48 – 51.

6. Скільки ще протримається зерновий коридор. *Порти України*. 2022. № 4-5. С. 28 – 29.

7. Україна втратила 80 % свого контейнерообігу. *Порти України*. 2022. № 4-5. С. 46 – 49.

8. Структура вантажопотоків. *Порти України*. 2022. № 1. С. 40 – 41.

9. “Зернова ініціатива”: відправлено ще 9 млн тонн української агропродукції. *Міністерство інфраструктури України. Офіційний сайт*. URL: <https://mtu.gov.ua>.

10. Дунай – інший темп роботи та інші технології обробки суден та вантажів. *Порти України*. 2022. № 4 – 5. С. 31.

11. Frasyniuk T. I. Marine Shipping Industry Within the System of Global Economic Relations Sustainability. *Electronic resource International Journal of Engineering & Technology*. 2018. Vol. 7, № 4.3: Special Issue 3. P. 451 – 455.

Підрозділ 3.6.

1. Костирко Л. А., Терещенко О. О., Костирко Р. О., Середа О. О. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємств. *Северодонецьк: вид-во ім. В. Даля*, 2019. 466 с.

2. Давидов О. І. Зростання вартості підприємства як цільовий критерій управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 9 (159). С. 186 – 195.

3. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.

4. Мамонтова Н. А. Підходи до оцінювання результативності та ефективності управління вартістю. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 9. С. 272 – 279.

5. Національний стандарт № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав” від 10.09.2003 № 1440.

6. Національний стандарт № 3 “Оцінка цілісних майнових комплексів” від 29.11.2006 № 1655.

7. Сташук О. В. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1645/1582> (дата звернення: 24.04.2023 р.).

8. Radionova N., Skrupnyk M. I., Voronkova T. Dual nature of industrial enterprise cost management system. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5, №. 2. P. 184 – 190.

Підрозділ 3.7.

1. Давталаб-Оляйе М. (Давталаб-Оляйе, Мостафа), Асгарян М (Асгарян, Масуд) (2021). О парето-оптимальности в оценке перекрестной эффективности. *Европейский журнал операционных исследований*. doi: 10.1016/j.ejor. 2020. 05. 040.wos:000564504000017.

2. Ли, Л.Х. (Lee, Loo Hay); Chew, EP (Чу, Эк Пэн); Тэн, С.Ю. (Тэн, Суян); Goldman, D (Голдсман, Дэвид) (2010). Нахождение недоминируемого множества Парето для многокритериальных имитационных моделей. *Транзакции ИЕ*. doi: 10.1080/074081710037053 wos:000278680400004.

Наукове видання

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Колективна монографія

Надруковано у ПП “Астроя”
Свідоцтво про державну реєстрацію
серія ДК № 5599 від 19.09.2017 р.
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20-Б, кв. 4
Підписано до друку 31.05.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура ШРИФТ.
Друк різнографічний. Умовн. друк. арк. 18,76
Наклад 500 шт. Замовлення 2023-98

Видавництво ПП “Астроя”
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20, кв. 4
Тел.: +38 (0532) 509-167, 611-694
E-mail: astraya.pl.ua@gmail.com, веб-сайт: astraya.pl.ua
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 5599 від 19.09.2017 р.

Друк ПП “Астроя”
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20, кв. 4
Тел.: +38 (0532) 509-167, 611-694
Дата державної реєстрації та номер запису в ЄДР
14.12.1999 р. № 1 588 120 0000 010089

